

ЕКОНОМІЧНЕ ВИХОВАННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ МЕТОДАМИ ІНТЕРАКТИВНИХ ФОРМ НАВЧАННЯ

курсу “Навколишній світ” / Т. Пушкарьова // Початкова школа. – 2001. – №8. – С. 31 – 36.

11. Савченко О., Бойченко Т., Манюк О. Програма інтегрованого курсу “Основи здоров’я для 2 класу” / О. Савченко, Т. Бойченко, О. Манюк // Початкова школа. – 2002. – №10. – С. 26 – 27.

12. Тименко В.П. Художня праця / В.П. Тименко // Початкова школа. – 2001. – №8. – С. 57 – 66.

13. Чекіна О.Ю. Інтегрований урок як одна з нетрадиційних форм організації навчання молодших школярів / О.Ю. Чекіна // Початкове навчання та виховання. – 2007. – №29. – С. 2 – 4.

Стаття надійшла до редакції 04.03.2009

УДК 811.111:33

Ольга Халілова, аспірантка кафедри теорії та історії педагогіки
Національного педагогічного університету
імені М.П. Драгоманова,
м. Київ

ЕКОНОМІЧНЕ ВИХОВАННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ МЕТОДАМИ ІНТЕРАКТИВНИХ ФОРМ НАВЧАННЯ

У статті автор розглядає проблему застосування інтерактивних методів навчання, як одного з елементів інноваційних технологій на уроках іноземної мови в старшій школі як засіб економічного виховання старшокласників.

Ключові слова: економічне виховання, “інтерактивний”, іноземна мова.

Постановка проблеми, аналіз останніх досліджень і публікацій. У зв’язку із завданням реформувати педагогічну освіту в Україні постає проблема пошуку новаторських технологій, які б забезпечили використання інноваційних методів вирішення педагогічних завдань і проблем реалізації особистісно-орієнтованого навчання, що базується на засадах співпраці, відповідальності, творчої активності та реальної самооцінки роботи школярів. В таких умовах органічною складовою змісту навчально-виховного процесу у загальноосвітній школі є, зокрема формування в учнів уявлень про суть економічних процесів, розвиток економічного мислення, виховання економічної культури, ознайомлення з основами ринкової економіки.

Як відомо, предмет “Основи економіки” включено до інваріативної складової типових навчальних планів у структурі 12-річної загальноосвітньої школи. Протягом 2002 – 2003 всі школи запровадили вивчення даної дисципліни. Хотілося б звернути вашу увагу на те, що економічна освіта може створюватися не лише за рахунок введення окремого предмета “Основи економіки”, а й за рахунок єдиного підходу до економічної освіти, тобто за рахунок інтеграції економіки з іншими шкільними предметами. Як

відомо, “інтеграція” означає об’єднання в ціле будь-яких частин, відновлення, поповнення, взаємодоповнення, узгоджений розвиток. У нашому випадку – це поєднання елементів економічних знань зі змістом вивчення англійської мови. На практиці ці питання вирішуються через проведення нестандартних інтегрованих уроків, дидактичних ігор, дискусій та інших методів.

Мета статті – показати вплив уроків англійської мови на економічну освіту старшокласників саме в активних формах навчання, а також навести приклади найефективніших вправ та технологій.

На нашу думку, проблема даної статті є досить актуальною так як поєднання елементів економічних знань з вивченням англійської мови удосконалив знання учнів, розширив їх діапазон мислення, ознайомить з раніше невідомими фактами, а також допоможе виявити зв’язки між структурними елементами навчального матеріалу.

Виклад основного матеріалу. Необхідність оволодіння основами економічних понять та законів зумовлена особливостями життєдіяльності в умовах ринкової економіки та сучасного суспільства. Економічне виховання позитивно впливає на розвиток особистості, формує ініціативність, позитивне ставлення до праці,

ЕКОНОМІЧНЕ ВИХОВАННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ МЕТОДАМИ ІНТЕРАКТИВНИХ ФОРМ НАВЧАННЯ

повагу до результатів праці, допомагає школярам обґрунтовано вибирати шлях подальшого навчання, ефективно використовувати свої здібності, раціонально використовувати економічні ресурси. Лише самодостатність здатна брати на себе відповідальність і бути ефективною у ринковій економіці.

Основи економічної освіти та виховання відображені у працях, посібниках та підручниках М.І. Каньоси, І.І. Климка, Л.П. Крупської, І.Ф. Радіонової, С.В. Степененка та інших фахівців. Учені визначають завдання економічного виховання, які мають бути реалізовані у навчально-виховному процесі:

- засвоєння базового рівня економічної освіти;
- формування знань і навичок прикладного характеру, що уможлиблює адекватну дію в тій чи іншій економічній ситуації;
- формування здатності самостійно засвоювати економічну інформацію, аналізувати її та ухвалювати обґрунтовані рішення;
- орієнтація на дотримання правил цивілізованого ринку, застосування законних методів конкурентної співпраці.

Аналіз психолого-педагогічних досліджень О.Ф. Аменда, Ю.К. Васильєва, А.С. Нісімчука, І.Ф. Прокопенка, І.А. Сасової, О.Т. Шпака тощо, дозволив сформулювати висновки щодо мети та завдань економічної підготовки старшокласників. Мета економічної освіти та виховання школярів полягає у формуванні у них економічної культури, яка розглядається як сукупність засвоєних економічних знань та вмінь, професійна майстерність, сформованість економічно значущих якостей особистості, активність людини в економічному житті суспільства.

Економічне виховання старшокласників включає їх ставлення до різних економічних явищ та процесів, прагнення до успіху; володіння системою економічних знань, уявленнями про різноманітні економічні теорії і використання їх для аналізу економічних і суспільних проблем; сформованість раціональних стереотипів економічної поведінки в умовах вибору.

Найпоширенішими в психолого-педагогічній літературі показниками якості економічної освіти школярів, що відображають сформованість відповідальної економічної поведінки є п'ять показників, які розташовувалися в наступному порядку:

1. Економічна обізнаність.
2. Економічна письменність.
3. Економічні ціннісні орієнтації.
4. Навики економічної діяльності.

5. Прояв етично-економічних якостей в поведінці.

Саме на уроках англійської мови можна реалізувати більшість завдань економічної освіти та виховання. Важливу роль у даному процесі відіграють активні методи навчання. Використання цих методів, як складових сучасних інноваційних технологій, сприяє формуванню та розвитку творчих здібностей учнів, їх професійної майстерності, формуванню практичних умінь та навичок, вироблення власних цінностей.

Необхідність нових технологій зумовлюється забезпеченням ефективної діяльності старшокласників розвитком сприятливих умов для їх творчих здібностей, підвищення мотивації навчання за рахунок впровадження у педагогічний процес інтерактивних методів викладання іноземної мови, які є одним з елементів інноваційних технологій. Саме слово "технологія" в перекладі з грецької мови означає "знання про майстерність", ось чому нова педагогічна майстерність стає зараз об'єктом дослідження науковців сьогодення [5].

М.В. Левківський встановив, що інтерактивні форми навчання – це шляхи і способи підвищення ефективності навчально-педагогічного процесу через застосування різноманітних, якісно нових прийомів, які дадуть чітко прогнозовані високі позитивні результати [5]. Грищенко, розкриваючи поняття інноваційних технологій, підкреслював, що на відміну від раніше домінуючих, тих, що орієнтуються на інформаційне завдання, інноваційні технології реалізують розвиваючу функцію та стають важливим засобом підвищення ефективності педагогічного потенціалу [3]. Активні методи навчання є різноплановими, характерними засобами ефективного впливу на формування економічної обізнаності старшокласників на уроках іноземної мови.

Слово "інтерактивний" в перекладі з англійської мови означає "здатний до взаємодії", ось чому інтерактивне навчання ставить за мету створення сприятливих умов для навчання та виховання шляхом активної взаємодії учасників між собою, з вчителем і найчастіше виражається через роботу в парах, в малих та великих групах, командах!

Сутність інтерактивних методів навчання на уроках англійської мови полягає у синтезі інтелектуальних, емоційних та практичних сфер особистості в діяльнісному процесі, завдяки яким учень має змогу повністю реалізувати себе в тій чи іншій ситуації, активно та експресивно виразити власне ставлення щодо вирішення актуальної

ЕКОНОМІЧНЕ ВИХОВАННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ МЕТОДАМИ ІНТЕРАКТИВНИХ ФОРМ НАВЧАННЯ

педагогічної задачі, проявити ініціативу у втіленні власного задуму, ідеї, таким чином інтерактивні методи навчання передусім використовуються самими учнями і є дуже ефективними для збагачення економічної обізнаності учнів.

До інтерактивних методів, які найчастіше застосовуються вчителями іноземних мов, відносяться різноманітні ігри, дискусії, “мозкова атака”, Рейнринги, “КВК”.

На практиці в процесі викладання іноземних мов вчителі використовуються ділові та рольові ігри, які є імітаційним моделюванням економічних явищ і процесів, при якому учні за допомогою вчителя взаємодіють в середовищі заданої структури і набувають досвід економічної поведінки. Під час проведення ділової гри учням пропонуються ролі різних спеціалістів, які, попадаючи в різні виробничі ситуації у взаємодії один з одним, повинні прийняти відповідні рішення. Наприклад, під час вивчення теми Environmental Protection учням можна запропонувати проведення ділової гри “Tour for Mother Earth”. Одному зі студентів на картці дається завдання: being a member of Youth Ecological Club you take part in the international tour “For Mother Earth”. Tell about the aim and actions of the tour. Інші студенти групи отримують наступні завдання: ask your friend, a member of Youth Ecological Club, about his activity during the international tour “For Mother Earth”. Для більшої ефективності заняття викладач може подати перелік навідних запитань чи тем, на яких варто сконцентрувати увагу. Наприклад: while asking the questions pay attention to the next topics:

1. The factors of industrial soil pollution.
2. Other polluters besides industry and agriculture.
3. The measure to neutralize a negative effect of these polluters on soil.
4. The measure to protect soil from fertilizers and pesticides.

Такі ігри допомагають оцінити учням економічну і соціальну ефективність різних заходів, економічну свободу і відповідальність громадянина.

Серед інтерактивних методів навчання нерідко викладачі іноземних мов обирають заняття-дискусії у вигляді наукової конференції чи круглого столу, на які виносяться різні питання спірного характеру! Так, для закріплення матеріалу по темі “Economy of Great Britain” можна провести підсумкове заняття у формі конференції. Зазвичай до такого заняття готуються заздалегідь. Спочатку студенти вчаться писати запрошення на конференцію, використовуючи спеціальну лексику та сталі вирази. Учні готують короткі

виступи. Вони представляють різні фірми Великої Британії, які б хотіли інвестувати гроші в економіку нашої країни. Ось приклад одного з виступів:

“We are businessman from Great Britain. We’ve got information about your country, about its development. The aim of Ukraine is to get a status of a country with market economy and its desire to get into European Union. We decided to start our own business here taking into consideration a favorable situation in your country for investment.

We present here the BCLB Company.

My name is _____.

I am a press secretary.

And let me introduce the manager

Financial director

Our company has collective form of ownership. The owner of the corporation of British Steel is our office in Sheffield, Britain. So we are opening a corporation branch of British Steel in Ukraine. We’ll produce steel and rolled metal and its regulations on home-market and abroad. We possess our own powerful technology base that let us increase the volume of production and also expand sales market. As far as we are the representatives of own company here in Ukraine we plan close cooperation with our British partners. But we should admit that economic situation in your country is not stable, and the appearance of the new powerful economic enterprises will improve your situation in economy. Thank you!”

Після того, як всі учні мали змогу виступити та представити свої фірми, вони обговорюють всі “за” і “проти” інвестицій з точки зору самої України, вплив побудови тих чи інших підприємств на довкілля та інші позитивні та негативні фактори. В першу чергу така дискусія вчить дітей об’єктивно оцінити ситуацію з двох протилежних точок зору, виділити основне та зуміти прийняти рішення. А ще важливо поводити себе толерантно та ввічливо, вміти правильно формулювати свої думки та поважати думки та рішення інших учасників. Інколи при завершенні дискусії викладач обирає одного зі учнів, який робить чіткий та конструктивний аналіз вищесказаного, формулюючи загальний висновок, обговорюваної проблеми. Крім того така дискусія на уроці англійської мови є реалізатором комунікативної компетенції учасників навчального процесу, вчить їх слухати, аналізувати та робити висновки.

Великі виховні можливості має програмовий, дидактичний матеріал з англійської мови, а також тексти шкільних підручників – тематичні тексти, оповідання, вірші.

В таблиці показано на прикладі текстів,

ЕКОНОМІЧНЕ ВИХОВАННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ МЕТОДАМИ ІНТЕРАКТИВНИХ ФОРМ НАВЧАННЯ

оповідань та віршів, які передбачаються програмою вивчення англійської мови в 10 – 11 класі, їх значення для формування економічної вихованості школярів старшої школи.

Love has loveliness to sell -
All beautiful and splendid things.
Blue waves whitened on a cliff.
Climbing fire that sways and sings

Оповідання	1. Geoffrey Chaucer "The Canterbury Tales" ("The Prologue", Tale of the Canon's yeoman", "The Pardoner's Tale") 2. Frank O'Connor "The Idealist" 3. John Updike "The Lucid Eye in Silver Town" 4. Roselee Rockman "First Prize" 5. Eric Berger "The Passing of a Titan"	1. У школярів формується певні поняття про соціальну позицію людини в залежності від її фаху і заробітку. 2. Формується інтерес до економічних знань, бажання оволодіти найпростішими поняттями та категоріями економічної науки. 3. Перед школярами відкривається широкий спектр роду занять людей, тобто різні професії, в тому числі найперші. 4. Формування поняття моральності у відносинах між людьми різних класів. 5. Старшокласники ознайомлюються зі структурою виробництва як основи економіки. 5. Оповідання сприяють формуванню вмінь оволодіння формами і методами праці як економічного ресурсу, вихованню особистісних якостей господаря для задоволення розумних потреб людини.
Тематичні тексти	1. Ukraine "The geographical position of Ukraine", "Economy of Ukraine", "The Climate of Ukraine", "Kyiv-the capital of Ukraine", "My Native City", "Political system of Ukraine", "The Episode of the History of Ukraine", "International Relations of Ukraine", "System of Education in Ukraine" 2. Great Britain "The geographical position of Great Britain", "Economy of Great Britain", "The Climate of Great Britain", "London – the capital of Great Britain", "Political system of Great Britain", "The Episode of the History of Great Britain", "System of Education in Great Britain". 3. The USA "The geographical position of the USA", "Economy of the USA", "The Climate of the USA", "Washington – the capital of the USA", "Political system of the USA", "The Episode of the History of the USA", "System of Education in the USA".	1. Вивчення економічних термінів, текстів економічного змісту, формування і вдосконалення вмінь спілкуватися сучасною мовою бізнесу і в результаті вмінь вести пошук економічної інформації іноземною мовою. Правила написання термінів англійською мовою, мовою світового бізнесу. Опрацювання текстів економічного змісту. 2. Вивчення учнями економічних регіонів, розміщення виробництв міжгалузевих й зовнішньоекономічних зв'язків, особливості економічного розвитку Великобританії, США та України, а також ознайомлення з їх промисловими та економічними центрами. 3. Економічна історія Великобританії, США та України. Економічна основа історичних подій. Зв'язок економіки і політики.
Вірші	1. William Shakespeare "Age and Youth" 2. Sara Teasdale "Barter"	1. Ознайомлення з економічними термінами. 2. Формування світоглядних переконань, культури полеміки та критичного мислення.

Зупинимось детальніше на оповіданні Sara Teasdale "Barter", як відомо, – це ліричний вірш про життя, його цінність, його радощі та швидкоплинність.

And children's faces looking up
Holding wonder like a cup.
Love has loveliness to sell –
Music like a curve of gold,

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com